

Śląski próbny egzamin gimnazjalny (cz. humanistyczna)

W kręgu muzyki

TEKST I THE BEATLES – „ŚWIĘCI DWUDZIESTEGO WIEKU”

Twórczość beatlesów wywodzi się w prostej linii z rock and rolla, którego gwiazda na początku lat sześćdziesiątych przygasta. W momencie startu zespół miał wiele szczęścia. Publiczność była już chyba nieco znudzona monotonnie hałaśliwymi produkcjami Elvisa Presleya. I wtedy pojawili się beatlesi, zapewniając pustkę.

Beatlesi uświadomili młodym ich odrębność. Początkowo manifestowała się ona tylko zewnętrznie (fryzury, moda, preferencje muzyczne), ale z czasem odrębność ta przybrała głębszy charakter. Młodzi, wiedzona przez beatlesów i innych bardów z gitarami, zaczynała powoli przychylić się ku coraz radykalniejszym poglądom. Nie będzie chyba wielką przesadą stwierdzenie, że pop, którego rozwój zapoczątkowali chłopcy z Liverpoolu, przyczynił się znacznie do wywołania fali protestów przeciwko wojnie wietnamskiej i zamieszek studenckich, jakie wstrząsnęły światem zachodnim. Beatlesi śpiewali o sprawach, którymi żyła młodzież, potrafili posługiwać się językiem swoich rówieśników, wniknąć w ich psychikę, przedstawić ich sposób myślenia. Stało się to zapewne jedną z głównych przyczyn powodzenia zespołu.

Jednak ani najlepsza muzyka, ani wspaniałe teksty nie przyniosłyby zespołowi tak wielkiej sławy bez odpowiedniej reklamy. Reklama zignorowała całkowicie dorosłych, miała wyraźnego adresata, traktowanego jako odrębne pokolenie. Silnie podkreślała różnice między nim a generacją dorosłych. To chwyciło. W tych latach dochodziło do prawdziwej powodzi „beatlesowskich artykułów rykowych”; ich fotografiami ozdabiano chustki i koszule, instrumenty muzyczne i salony fryzjerskie, okładki czasopism, ba, wydawano nawet specjalne czasopisma poświęcone tylko zespołowi. Tak umiejętnie podsycana sława beatlesów zataczała coraz szersze kręgi, aż objęła bez mała cały świat. Zjawisku temu nadano nazwę „bitelmania”.

W ciągu tych lat beatlesi nazywani byli przez jednych aniołami, lordami, muzycznymi geniuszami, a przez innych – bałwanami, liverpudlami, krzykaczami. Z czasem zespół stał się ponadnarodowym, prawie we wszystkich krajach jednakowo popularnym, symbolem emancypacji młodego pokolenia. Mimo to w styczniu 1969 roku Eric Clapton powiedział, iż nie zazdrości Harrisonowi, Lennonowi, McCartneyowi i Ringo, a Lennon tak wspominał tamte czasy: *Kiedy staliśmy się własnością młodzieży świata, odczuwaliśmy ogromny strach. Spadła na nas wielka odpowiedzialność. Każdy nasz krok, każde słowo wywoływało komentarz. Musieliśmy być potwornie ostrożni.*

W okresie siedmiu lat swojej kariery znajdowali się w szczytu sławy. Stali się wzorem dla innych grup muzycznych. Wciąż obwoływano „nowych beatlesów”, ale autentyczni byli niedoścignieni. Kiedy skończyły się lata sześćdziesiąte i skończyła się era beatlesów w muzyce pop, zespół przestał istnieć. Ale jego oddziaływanie dostrzegalne jest w kulturze masowej, i nie tylko masowej, do dzisiaj.

NA PODSTAWIE: LESZEK BUGAJSKI, THE BEATLES – „ŚWIĘCI DWUDZIESTEGO WIEKU”, [W:] TEGOŻ, ZAPISKI Z EPOKI BEATLESÓW, WARSZAWA 1982

Zadanie 1. (0-1)
Tytuł sugeruje, że tematem artykułu są rozważania o
A. sympatykach zespołu The Beatles.
B. popularności i legendzie beatlesów.
C. dyskografii zespołu z lat sześćdziesiątych.
D. następcach sławnej czwórki z Liverpoolu.

Zadanie 2. (0-1)
W latach sześćdziesiątych XX wieku twórcy muzyki pop przyczynili się do wywołania protestów przeciwko wojnie w
A. Wietnamie.
B. Jugosławii.
C. Czechenii.
D. Afganistanie.

Zadanie 3. (0-1)
Przyczyn bitelmania należy szukać przede wszystkim w
A. zachowaniu uczestników koncertów.
B. zabiegach reklamowych menedżerów zespołu.
C. działaniach policji w czasie występów zespołu.
D. gromadzeniu produktów z wizerunkami beatlesów.

Zadanie 4. (0-1)
Osoby promujące zespół The Beatles działały z myślą o określonym pokoleniu, czyli
A. kręgu ludzi wykonujących ten sam rodzaj pracy.
B. grupie strzegącej swej odrębności, pozycji społecznej i przywilejów.
C. grupie ludzi urodzonych i żyjących mniej więcej w tym samym czasie.
D. zbiorowości jednolitej pod względem obyczajów, tradycji i wykształcenia.

Zadanie 5. (0-1)
Liverpudiel – wyraz powstały z połączenia nazwy miasta, z którego wywodzili się członkowie zespołu, i nazwy rasy psa – jest ironicznym określeniem beatlesów nawiązującym do ich charakterystycznych
A. gitar.
B. spodni.
C. koszul.
D. fryzur.

Zadanie 6. (0-1)
Beatlesów nazwano świętymi XX wieku, ponieważ
A. wyróżniali się bezinteresownością.
B. byli osobami o nieskazitelnych charakterach.
C. zostali zaliczeni w poczet świętych.
D. stali się przedmiotem uwielbienia wielu osób.

Zadanie 7. (0-1)
Z wypowiedzi Johna Lennona wynika, że wielka popularność zespołu była dla jego członków źródłem
A. radości.
B. rozpaczki.
C. satysfakcji.
D. niepokoju.

Zadanie 8. (0-1)
Autor tekstu przytacza wypowiedzi muzyków, aby
A. podjąć polemikę z sądami zawartymi w ich słowach.
B. ośmieszyć obawy i wątpliwości członków zespołu.
C. zasygnalizować istnienie innego aspektu popularności.
D. zmanifestować sprzeciw wobec opinii przez nich wyrażonych.

TEKST II

Do współobywateli! Wierny ojczyźnie mojej do ostatniego momentu, walczyłem za jej wolność pod nieśmiertelnym Kościuszką, upadła ona przed przemocą i nic nie zostaje nam jak pocieszające wspomnienie, żeśmy krew przelewali za ziemię przodków naszych, żeśmy widzieli nasze chorągwie zwycięskie pod Dubienką, Raclawicami, Warszawą i Wilnem. Polacy, nadzieja powstaje, Francja zwycięża, ona się bije za sprawę narodów, starajmy się osłabić jej nieprzyjaciół. Francja daje nam schronienia, czekając lepszych losów dla kraju naszego, idziemy pod jej chorągwie, te są oznaką honoru i zwycięstwa. Legiony polskie formują się we Włoszech, na tej ziemi niegdyś świątyni wolności. Już oficerowie i żołnierze, towarzysze trudów naszych i męstwa, są ze mną, już się bataliony formują, przybývajcie koledzy, rzucajcie broń, którą was nosić przymuszono, bijmy się za sprawę wspólną wszystkich narodów, za wolność, pod walecznym Bonapartem, zwycięzcą Włoch! Triumfy Rzeczypospolitej Francuskiej są naszą jedyną nadzieją, z jej pomocą i jej aliantów może zobaczyćmy jeszcze domy nasze, któreśmy z rozrzewaniem porzucili.

JAN HENRYK DĄBROWSKI, ODEZWA Z 1797 ROKU, [W:] ST. GRODZIŃSKI, E. KOZŁOWSKI, DZIEJE NARODU I PAŃSTWA POLSKIEGO. POLSKA ZNIEWOLONA 1795-1806, WARSZAWA 1987

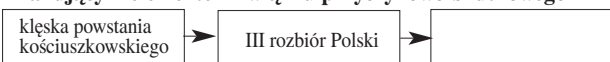
Zadanie 9. (0-1)
Odezwa pochodzi z czasów, w których napisano
A. Rotę.
B. Bogurodzicę.
C. Pieśń Legionów.
D. Boże, coś Polskę.

Zadanie 10. (0-1)
Jan Henryk Dąbrowski wzywa do
A. zamieszkania na terenie Francji.
B. walki o wolność u boku Napoleona.
C. wspominania chwalebnej przeszłości.
D. czekania na lepsze czasy dla ojczyzny.

Zadanie 11. (0-1)
Autor posłużył się czasownikami w drugiej osobie liczby mnogiej, aby
A. nakłonić odbiorców odezwy do podjęcia decyzji.
B. zaznaczyć, że wypowiada się w imieniu zbiorowości.
C. zaakcentować obojętność wobec tych, do których przemawia.
D. podkreślić, że nie łączą go z odbiorcami odezwy wspólne przeżycia z przeszłości.

Zadanie 12. (0-1)
Zwrot: upadła ona pod przemocą nawiązuje do rozbiorów Polski, w których brały udział
A. Rosja, Prusy i Francja.
B. Prusy, Austria i Włochy.
C. Austria, Włochy i Rosja.
D. Rosja, Austria i Prusy.

Zadanie 13. (0-1)
Brakującym elementem związku przyczynowo-skutkowego

jest
A. pobyt Bonapartego we Włoszech.
B. walka Polaków o odzyskanie wolności.
C. zwycięstwo Rzeczypospolitej Francuskiej.
D. pomoc państw popierających politykę Francji.

TEKST III

Owe obertasy, krótkie, rwane, zawrotne, wściekle, oszalałe, zawadziackie a rzewliwe¹, siarczyste a zadumane i żalną nutą przeplecione, warem krwie ognistej tętniące a dobroci pełne i kochania, jako chmura gradowa z nagła spadające, a pełne głosów serdecznych, pełne modrych patrzyń, wiośnianych tchnień, woniejących poszumów, okwietnych sadów; jako te pola o wiośnie rozśpiewane, że i łąza przez śmiechy płynie, i serce śpiewa radością, i dusza tęskliwie rwie się za te rozłogi szerokie, za te lasy dalekie, we świat wszystkim idzie marząca i „oj da dana!” przyspiewuje. Takie to tany nieopowiedziane szły za tanami.

Bo tak ano chłopski naród się weseli w przygodny czas. Takoż się zabawiali na weselu Jagusińym z Boryną!

WŁADYSŁAW STANISŁAW REYMONT, CHŁOPI, WARSZAWA 1970

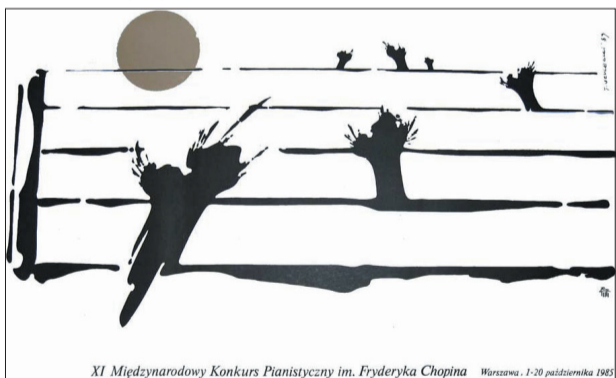
¹rzewliwe – tkliwe, smętne, żalotne, smutne, melancholijne, tęskliwe

Zadanie 14. (0-1)
Kontrastowe cechy opisanego tańca prezentują określenia podane w szeregu:
A. zawadziackie a rzewliwe.
B. zadumane i żalną nutą przeplecione.
C. krótkie, rwane, zawrotne, wściekle, oszalałe.
D. pełne modrych patrzyń, wiośnianych tchnień.

Zadanie 15. (0-1)
Autor odtworzył rytm charakterystyczny dla oberka między innymi poprzez
A. wykorzystanie archaizmów i neologizmów.
B. zastosowanie dialektyzmów i neologizmów.
C. konstrukcję wypowiedzenia oraz dobór i nagromadzenie epitetów.
D. wprowadzenie do tekstu stałych związków frazeologicznych.

Zadanie 16. (0-1)
Wyrazy podane w przypisie jako objaśnienie znaczenia słowa rzewliwe
A. są bliskie znaczeniowo objaśnianemu słowu.
B. mają jednakowe brzmienie, ale różne znaczenie.
C. są wyrazami o przeciwstawnym znaczeniu.
D. mają silniejsze nacechowanie emocjonalne niż objaśniane słowo.

Plakat
Zadanie 17. (0-1)

Tomasz Szulecki, XI Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina, 1985

Zastosowane na plakacie środki wyrazu artystycznego
A. podkreślają wysoki poziom konkursu pianistycznego.
B. eksponują związki twórczości Fryderyka Chopina z ojczyzną.
C. eksponują rozległość zainteresowań muzycznych kompozytora.
D. podkreślają wyjątkowy charakter XI Konkursu Chopinowskiego.

Zadanie 18. (0-1)
Dla wymowy plakatu najbardziej istotne znaczenie ma
A. wyolbrzymienie.
B. ornament.
C. perspektywa.
D. przenośnia.

Zadanie 19. (0-1)
Polskość muzyki Fryderyka Chopina jest symbolizowana przez
A. wierzby.
B. słońce.
C. jasne tło.
D. poziomą linię.

Zadanie 20. (0-1)
Które zdanie zawiera tylko fakty?
A. Konkursy chopinowskie gromadzą jedynie najzdolniejszych pianistów świata.
B. Konkursy chopinowskie najlepiej rozślawiają Polskę na całym świecie.

C. XI Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina odbył się w 1985 roku.

D. Zmagania konkursowe przyciągają od prawie stu lat wszystkich sympatyków muzyki poważnej.

TEKST IV

Dziwny jest ten świat, gdzie jeszcze wciąż mieści się tyle zła.
I dziwne jest to, że od tylu lat człowiekiem gardzi człowiek.
Dziwny ten świat, świat ludzkich spraw, czasem aż wstyd przyznać się.
A jednak często jest, że ktoś słowem złym zabija tak jak nożem.

Lecz ludzi dobrej woli jest więcej i mocno wierzę w to,
Że ten świat nie zginie nigdy dzięki nim. Nie! Nie! Nie!
Przyszedł już czas, najwyższy czas, nienawiść zniszczyć w sobie!
CZESŁAW NIEMEN, DZIWNY JEST TEN ŚWIAT, „ZAGRAJ TO SAM”, GRUDZIEŃ 1999.

Zadanie 21. (0-1)

Dokończ zdanie, posługując się cytatami z tekstu.

Dziwny jest ten świat, świat ludzkich spraw, ponieważ po pierwsze:

po drugie:

Zadanie 22. (0-1)

Wypisz z wiersza wyraz, w którym bezpośrednio ujawnia się podmiot liryczny.

Zadanie 23. (0-1)

Co podmiot liryczny zaakcentował przez powtórzenie w drugiej zwrotce wyrazu Nie!?

Zadanie 24. (0-1)

Wypisz z tekstu zdanie, w którym podmiot liryczny sugeruje, co w najbliższym czasie powinien zrobić człowiek żyjący w „dziwnym świecie”.

Zadanie 25. (0-1)

Dokończ zdanie.

Z piosenki Czesława Niemena wynika, że w stosunkach między-ludzkich powinny liczyć się

Zadanie 26. (0-1)

Uzupełnij tabelę, podając źródła inspiracji dla autorów wymienionych dzieł muzycznych.

Autor, tytuł utworu muzycznego	Zbigniew Preisner 11 Września 2001 R	Karol Szymanowski Demeter	Krzysztof Penderecki Tren ofiarom Hiroszimy
Źródło inspiracji	atak terrorystyczny na World Trade Center w Nowym Jorku [wydarzenie historyczne]	[zbiór opowieści o bogach i bohaterach]	[wydarzenie historyczne]

Zadanie 27. (0-1)

Podaj dwie funkcje, które pełni muzyka w dziele filmowym.

-
-

Zadanie 28. (0-1)

Sformułuj argument, który mógłby przekonać uczestników dyskusji, że warto poznawać muzykę poważną.

Zadanie 29. (0-1)

Przekształć poniższe zdanie tak, by wyjaśnić własnymi słowami sens zwrotu: grać pierwsze skrzypce.

W samorządzie szkolnym Jurek grał pierwsze skrzypce.

Zadanie 30. (0-5)

Zredaguj zaproszenie na koncert muzyki rockowej. Posłuż się fikcyjnymi danymi.

Zadanie 31. (0-16)

Napisz rozprawkę na temat: Jaką rolę odgrywa muzyka w życiu człowieka?

W uzasadnieniu posłuż się co najmniej dwoma argumentami. Zilustruj je przykładami z historii i literatury lub jednej z tych dziedzin.

ODPOWIEDZI I PUNKTACJA ZADAŃ DO ZESTAWU W KRĘGU MUZYKI – GH-A1(A4)

KLUCZ ODPOWIEDZI DO ZADAŃ ZAMKNIĘTYCH

1. B 2. A 3. B 4. C 5. D 6. D 7. D 8. C 9. C 10. B 11. A 12. D 13. B 14. A 15. C 16. A 17. B 18. D 19. A 20. C

SCHEMAT PUNKTOWANIA ZADAŃ KRÓTKIEJ ODPOWIEDZI

Nr zad.	Odpowiedź poprawna, typowa	Odpowiedzi poprawne nietypowe	Odpowiedź dopuszczalna mimo usterek	Odpowiedzi niedopuszczalne	Pkt.	Zasady przyznawania punktów
21.	Np. – człowiekiem gardzi człowiek – ktoś słowem złym zabija tak jak nożem – jeszcze wciąż mieści się tyle zła			Np. – Jest światem ludzkich spraw	1	– Przyznaje się punkt za wypisanie dwóch cytatów. – Nie odejmuje się punktu za brak cudzysłowu. – Nie przyznaje się punktu za zbyt rozbudowany cytat – Nie przyznaje się punktu, jeśli odpowiedź wyrażona jest własnymi słowami.
22.	– wierzę			Np. – Zacytowanie innego fragmentu tekstu.	1	– Przyznaje się punkt za wypisanie czasownika z wiersza. – Nie przyznaje się punktu za wypisanie więcej niż jednego wyrazu. – Nie odejmuje się punktu za brak cudzysłowu.
23.	Np. – swoją wiarę w przetrwanie dobrego świata – przekonanie, że jest jeszcze dużo dobrych ludzi, dzięki którym świat nie zginie – nadzieję, że dobry świat nigdy nie zginie	Np. – podkreślił wymowę zdania poprzedniego		Np. – zaprzeczył temu, że świat nie zginie dzięki ludziom	1	– Przyznaje się punkt za określenie funkcji powtórzenia. – Nie przyznaje się punktu za zbyt ogólne (wieloznaczne) określenie funkcji powtórzenia.
24.	Przyszedł już czas, najwyższy czas, nienawiść zniszczyć w sobie!				1	– Przyznaje się punkt za wypisanie właściwego zdania. – Nie odejmuje się punktu za brak cudzysłowu.
25.	Np. – dobro (dobroć) – szacunek do drugiego człowieka – miłość – dobra wola – wiara w człowieka			Np. – nienawiść	1	– Przyznaje się punkt za nazwanie trzech wartości zgodnych z wymową wiersza. – Nie przyznaje się punktu, jeśli część odpowiedzi (np. jedna z trzech nazw wartości) jest niepoprawna – podana nazwa wartości nie wynika z treści wiersza.
26.	Np. I. – Mitologia – Zbiór mitów II. – Zrzucenie bomby atomowej na Hiroszimę		Np. – zrzucenie bomby na Japonię – zrzucenie bomby atomowej – atak na Hiroszimę – napad na Hiroszimę	Np. – II wojna światowa – Biblia	1	– Przyznaje się punkt za uzupełnienie dwóch pól tabelki, czyli wskazanie właściwych źródeł inspiracji.
27.	Np. – Potęguje emocje. – Tworzy nastrój. – Pełni funkcję kompozycyjną. – Pełni funkcję dramaturgiczną. – Stanowi tło wydarzeń.		Np. – Zagłusza ciszę, podczas której nikt nic nie mówi. – Opowiada historię.	Np. – Jest potrzebna.	1	– Przyznaje się punkt za podanie dwóch funkcji. – Nie przyznaje się punktu, jeśli podana jest jedna funkcja, ale różnymi słowami.
28.	Np. – Warto poznawać historię muzyki poważnej, ponieważ dzięki niej mamy kontakt z dorobkiem przeszłości. – Możemy odkryć, kto zainspirował współczesnych muzyków. – Poznajemy ciekawych twórców.			Np. – Dzięki historii muzyki poważnej można spoważnieć.	1	– Przyznaje się punkt za podanie argumentu.
29.	Np. – W samorządzie szkolnym Jurek jest najważniejszą osobą. – W samorządzie szkolnym Jurek odgrywa najważniejszą rolę. – Jurek ma decydujący wpływ na działalność samorządu szkolnego.	Np. – Jurek wodzirej w samorządzie szkolnym.		Np. – W samorządzie szkolnym Jurek był najbardziej aktywny.	1	– Przyznaje się punkt za przekształcenie zdania z zachowaniem sensu podanego zwrotu. – Nie przyznaje się punktu, jeśli uczeń tylko wyjaśnił znaczenie związku frazeologicznego np. <i>Grać pierwsze skrzypce, to znaczy być najważniejszą osobą.</i>

KRYTERIA OCENY ZAPROSZENIA

Kryteria	Zasady przyznawania punktów	Punktacja
30.1 Realizacja tematu	– Wskazuje adresata (nawet ogólnie), nadawcę (może być zbiorowy), jednoznacznie określa miejsce, czas (dzień, miesiąc, godzina) oraz cel. Uwaga: Nie wymaga się podpisu, jeśli nadawca został jednoznacznie wskazany w tekście. – Dostosowuje wypowiedź do sytuacji komunikacyjnej.	0-1
30.2 Kompozycja	Zachowuje spójność wypowiedzi.	0-1
30.3 Język i styl	Przestrzega poprawności językowej i stylistycznej. (dopuszczalny 1 błąd)	0-1
30.4 Ortografia i interpunkcja	Przestrzega poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej. (dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny) W przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się – dopuszczalne 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne.	0-1
Razem:		0-5

KRYTERIA OCENY ROZPRAWKI

Kryteria oceny	Punktacja
31.1 TEMAT (0-6 pkt)	
1. Tworzy tekst we fragmentach zgodny z tematem.	0-1
2. Podaje tezę lub hipotezę.	0-1
3. Formuluje dwa argumenty adekwatne do tezy (hipotezy).	0-2 (po jednym pkt za każdy argument)
4. Ilustruje podane argumenty trafnie dobranymi przykładami (co najmniej dwoma) z historii i literatury lub jednej z tych dziedzin.	0-1
5. Podsumowuje rozważania.	0-1
31.2 KOMPOZYCJA (0-3 pkt)*	
1. Redaguje tekst o trójdzielnej kompozycji.	0-1
2. Redaguje spójną wypowiedź.	0-1
3. Redaguje wypowiedź logicznie uporządkowaną.	0-1
31.3 JĘZYK I STYL (0-4 pkt)*	
1. Poprawne (pod względem znaczeniowym) słownictwo, również w związkach frazeologicznych. Poprawna odmiana wyrazów oraz łączenie wyrazów w zdania i zdań pojedynczych w zdania złożone. Trafnie dobrane środki językowe (nie pojawiają się: nieuzasadnione kolokwializmy, wielosłowie, wieloznaczność, nieuzasadnione powtarzanie wyrazów, Tnadużywanie wyrazów obcych i nieuzasadnionych wyrażań typu: praktycznie rzecz biorąc, dajmy na to, powiedzmy).	0-3 (dopuszczalne trzy błędy niezależnie od kategorii) 3 bł. – 3 pkt 4 bł. – 2 pkt 5 bł. – 1 pkt 6 bł. – 0 pkt
2. Funkcjonalność stylu.	0-1
31.4 ZAPIS (0-3 pkt)*	
1. Pisze poprawnie pod względem interpunkcyjnym (dopuszczalne trzy błędy). W przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się dopuszczalne cztery błędy.	0-1. 0-3 bł. – 1pkt 4 bł. – 0 pkt 0-1. 0-4 bł. – 1pkt 5 bł. – 0 pkt
2. Pisze poprawnie pod względem ortograficznym. W przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się dopuszczalne są dwa błędy.	0-2. 0 bł. – 2 pkt 1 bł. – 1 pkt, 2 bł. – 0 pkt 0-2. 0-2 bł. – 2pkt 3 bł. – 1 pkt 4 bł. – 0 pkt
Razem	0-16

* Punktów z tych kategorii nie przyznaje się, jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości. Uwaga! Uczeń nie otrzymuje punktów za wypracowanie, jeżeli w całości jest ono niezgodne z tematem.

Materiały: OKRĘGOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA W JAWORZNIE